

5. Цивільний кодекс України : чинне законодавство із змінами та допов. на 04 вересня 2021 року : (Відповідає офіц. текстові) Київ : Алерта, 2017. 320 с.

6. Janno Lahe Irene Kull Compensation of non-pecuniary damage to persons close to the deceased or to the aggrieved person [Електронний ресурс] / International Comparative Jurisprudence/ Volume 2 Issue 1/ – 2016/ – С. 1–7. Режим доступу: <https://doi.org/10.1016/j.icj.2016.03.001>

7. Jana Mervartova / Compensation of Injury in the New Civil Code and Compensation for Damage according to the Labour Code // Procedia Economics and Finance / Enterprise and the Competitive Environment 2014 conference, ECE 2014, 6–7 March 2014, Brno, Czech Republic. С. 422–427.

УДК 341.231.14:341.64

*Слободян Ярослав,
студент ННІЗДН НАВС
Науковий керівник: Мироненко Валентина,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри цивільно-правових
дисциплін НАВС*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ДІТЕЙ

На сьогодні потребують ретельного та глибокого дослідження окремі види прав людини, зокрема права окремих груп людей. Спостерігається недостатність науково-дослідної практики у сфері вивчення механізму захисту прав дітей у вітчизняній державно-правовій науці.

Під загальним поняттям “механізми міжнародного захисту прав дітей” розуміють систему міжнародних (міждержавних) органів і організацій, що діють з метою реалізації міжнародних стандартів прав і свобод дітей чи їх відновлення у випадку порушення. Неповнолітні потребують особливого захисту з боку держав та усього міжнародного товариства, адже вони не завжди можуть самостійно діяти у правовій реальності.

Права дітей є загальнолюдською цінністю, оскільки майбутнє будь-якого суспільства і всього людства в величезній мірі залежить від рівня духовного та фізичного розвитку молодого покоління, його розуміння ролі та значення прав людини в житті індивіда та соціуму, а також відповідальності за свою долю та свої дії. Забезпечення прав дітей безпосередньо залежить від свідомої, цілеспрямованої державної політики на міжнародному та національному рівні та від діяльності неурядових організацій, що виходять із безумовного визнання цінності

дитинства, наявності у дітей та молоді своїх специфічних інтересів та потреб що зумовлює створення необхідних соціально-економічних та політичних умов для їх життя та розвитку [1, с. 167].

Формування міжнародно-правового механізму захист прав дітей розпочалось тільки після створення в 1945 році Організації Об'єднаних Націй, яка поступово здійснила кодифікацію вже наявного міжнародно-правового матеріалу а також прийняла низку нових міжнародно-правових актів у даній галузі громадських відносин. До 1945 року захист прав дітей здійснювався досить фрагментарно, переважно - у сфері трудових відносин. Так, у 1919 році Міжнародна організація праці прийняла Конвенцію про мінімальний вік для прийому на роботу у промисловості, у 1920 році – Конвенцію про мінімальний вік для прийому на роботу в морі, у 1921 році – Конвенцію про мінімальний вік для прийому на роботу в сільському господарстві тощо. Повноцінний розвиток міжнародного механізму захисту прав дітей почався вже після закінчення Другої світової війни та створення ООН. Статут цієї універсальної організації закріпив як один з основних принципів міжнародного права принцип поваги до прав людини, який надалі отримав деталізацію і конкретизацію в багатьох міжнародних актах, багато хто з яких вже має обов'язковий характер і контрольні механізми. Серед них можна насамперед відзначити прийняту в 1948 році Загальну декларацію прав людини, яка вперше на міжнародному рівні закріпила перелік та зміст прав людини. У розвитку положень декларації в 1966 році були прийняті Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права.

Захист прав дитини є складовою міжнародного механізму захисту прав людини [1, с. 168]. Ухвалена в 1959 році Декларація прав дитини містить 10 принципів, що закріпили основні права дітей:

- 1) право на спеціальний захист, рівність, найкраще забезпечення інтересів дитини;
- 2) право на ім'я та громадянство;
- 3) право на користування благами соціального забезпечення, на здоров'я зростання та розвитку;
- 4) особливу увагу до дітей, які мають відхилення у фізичному чи психічному розвитку;
- 5) право на любов та розуміння;
- 6) право на здобуття освіти;
- 7) першочерговість при отриманні захисту та допомоги;
- 8) захист від недбалого відношення, жорстокості та експлуатації, від расової, релігійної або іншої дискримінації.

Основним міжнародним документом, в якому закріплені основні права дітей, зараз є Конвенція про права дитини, затверджена в 1989 році Генеральною Асамблеєю ООН. Однією з основних вимог

Конвенції визнається пріоритет і найкраще забезпечення інтересів дитини всіма державними, адміністративними, судовими та законодавчими органами та приватними установами. Конвенція зобов'язує всі держави, які до неї приєдналися, негайно переглянути своє національне законодавство і привести у відповідність до Конвенції.

Концептуальна основа Конвенції втілена в чотирьох провідних принципах:

1) принцип рівності диктує необхідність вжиття заходів для запобігання дискримінації дітей у будь-якій формі;

2) принцип пріоритетності інтересів дітей приписує у разі виникнення протиріч між інтересами будь-яких представників населення та дітей віддавати перевагу останнім;

3) принцип дотримання права дітей на життя та здоровий розвиток вимагає від держави докладання максимально можливих, в рамках власних ресурсів, зусиль для створення умов для виживання та розвитку маленьких громадян;

4) принцип поваги права дітей на вираження власних поглядів вказує на необхідність надання дитині можливості брати участь у вирішенні своєї долі [2, с. 22].

У рамках Конвенції утворено відповідний контрольний орган – Комітет з прав дитини. Комітет складається з десяти експертів, які обираються державами-учасницями строком на чотири роки. Цей орган запитує у держав інформацію про виконання ними положень Конвенції, досліджує інформацію про становище дітей у різних країнах, розробляє відповідні рекомендації. Раз на два роки він представляє доповідь Генеральній Асамблеї зі своїми пропозиціями та рекомендаціями. Комітет знаходиться в тісному зв'язку зі спеціалізованими установами ООН (особливо з міжнародною організацією праці), Дитячим фондом (ЮНІСЕФ), ЮНЕСКО, КОСОС, державними та громадськими організаціями[3, с. 46].

На сьогодні створено нормативну правову базу міжнародного механізму захисту прав дітей. Крім розглянутої Конвенції, що має загальний характер, доповнюються вже існуючі напрямки міжнародної правотворчості в цій сфері, а також розвиваються відносно нові, актуальніші напрями. Наприклад, в галузі трудових відносин у 1999 році приймається Конвенція МОП «Про заборону та негайні заходи щодо викорінення найгірших форм дитячої праці». Значний блок відповідних міжнародних правових актів прийнято в галузі правосуддя та правоохоронної діяльності. До них відносяться Мінімальні стандартні правила ООН, що стосуються відправлення правосуддя щодо неповнолітніх, 1985 року (Пекінські правила), Керівні принципи ООН для попередження злочинності серед неповнолітніх 1990 року, та ін. Існує також безліч обов'язкових і рекомендаційних міжнародних

правових актів, які прямо чи опосередковано регламентують правовий статус дітей [4, с. 125].

Таким чином, механізм міжнародного захисту прав дітей є сукупністю міжнародно-правових принципів і норм, що закріплюють права і свободи дитини, зобов'язання держав щодо забезпечення та реалізації цих прав і свобод, а також міжнародні системи контролю за виконанням цих зобов'язань. Видається необхідним, щоб міжнародний механізм захисту прав дитини корелювався з регіональними та національними механізмами.

Список використаних джерел:

1. Антонович М. Міжнародне публічне право: [Навч. посіб. для студ. вищ.навч. Закладів]. Київ : 2003. 308 с.
2. Ісакович С. Механізм діяльності ООН щодо захисту прав людини. *Український часопис прав людини*. 1994. № 1. С. 21–23.
3. Косевич, Н. Р. Система міжнародного захисту прав дитини: визначення, етапи становлення та розвитку, принцип захисту прав дитини. Актуальні проблеми кримінального права, кримінології та виконавчого права: наукові праці кафедри кримінального права. М.: РГУП, 2015. Вип. 5. 192 с.
4. Права людини: навчальний посібник / за заг. ред. А. Д. Гусева, Я. С. Яскевич. Мінськ, 2002. 304 с.

УДК 347.63

*Смірнова Віка,
викладач кафедри цивільно-правових
дисциплін НАВС*

ПРАВО ДИТИНИ ВИЗНАЧАТИ МІСЦЕ СВОГО ПРОЖИВАННЯ

Відповідно до ст. 11 Закону України «Про охорону дитинства» сім'я є природним середовищем для фізичного, духовного, інтелектуального, культурного, соціального розвитку дитини, її матеріального забезпечення і несе відповідальність за створення належних умов для цього. Кожна дитина має право на проживання в сім'ї разом з батьками або в сім'ї одного з них та на піклування батьків. Батько і мати мають рівні права та обов'язки щодо своїх дітей. Предметом основної турботи та основним обов'язком батьків є забезпечення інтересів своєї дитини [1].

Схожі принципи закріплені також у Конвенції про права дитини, а саме у ч.2 ст. 3 зазначається, що держави-учасниці зобов'язуються забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні їй для благополуччя, беручи до уваги права та обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за нею законом, і з цією метою вживають всіх відповідних законодавчих і